

Йосиф Степанович СИТНИК

доктор економічних наук, доцент,
завідувач,
кафедра менеджменту персоналу та адміністрування,
Національний університет «Львівська політехніка»
E-mail: Sutnuky@ukr.net

**ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ**

Ситник Й. С. Підходи до формування економічної політики розвитку промислових підприємств України. *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2018. Том 28. № 3. С. 78-85.

Анотація

Метою роботи є систематизація проблем функціонування промислових підприємств в Україні на основі аналізування основних тенденції їх розвитку та статистичної звітності, а також висновків наукового та експертного середовищ.

Методологія. Теоретичною і методологічною основою проведених досліджень стали наукові теоретично-прикладні розробки провідних українських учених щодо розвитку національної промисловості. У процесі досліджень застосовувались: метод теоретичного узагальнення та порівняння, статистичного аналізу, структурно-логічного аналізу, системний метод.

Результати: розглянуто ключові проблеми, які перешкоджають ефективному розвитку промислових підприємств різних галузей, з акцентом на рівень промислової продукції в загальному обсязі економіки України, кількість підприємств, що здійснювали інноваційну діяльність, та структуру національної промисловості за ознакою обсягу реалізованої промислової продукції. Запропоновано рекомендації щодо основних напрямів державної економічної політики стосовно промислових підприємств, пріоритетів структурних змін, їх інтелектуально-інноваційного розвитку та його інвестиційного забезпечення.

Ключові слова: національна економіка; макроекономічне регулювання; структурні зміни; інтелектуально-інноваційний розвиток; інвестиційне забезпечення; інтелектуалізація; внутрішній ринок; державна політика.

Yosyf Stepanovych SYTNYK

Doctor of Sciences (Economics),
Associate Professor,
Head,
Department of Human Resource Management and Administration,
Lviv Politechnic National University
E-mail: Sutnuky@ukr.net

**APPROACHES TO FORMATION OF THE ECONOMIC POLICY OF INDUSTRIAL
ENTERPRISES DEVELOPMENT IN UKRAINE**

Abstract

Purpose. The aims to systematize the problems of the industrial enterprises functioning in Ukraine on the basis of analysis of the main tendencies of their development and statistical reporting, as well as conclusions of scientific and expert environments.

Methodology. The scientific theoretical and applied investigations of the leading Ukrainian scientists concerning development of the national industry have become the theoretical and methodological basis of the conducted research. The following methods have been used in this study: the method of theoretical generalization and comparison, method of statistical analysis, method of structural and logical analysis, system method.

Results. The key problems that impede the effective development of industrial enterprises of different areas have been considered. A special emphasis has been made on the level of industrial products in the total volume of the Ukrainian economy, the number of enterprises that carried out innovation activities and the structure of the national industry on the basis of the volume of industrial products, which was sold. Recommendations on the main

directions of the state economic policy concerning industrial enterprises, priorities of structural changes, their intellectual and innovative development and its investment support have been offered.

Keywords: *national economy; macroeconomic regulation; structural changes; intellectual and innovative development; investment support; intellectualization; domestic market; state policy.*

Вступ

Промислові підприємства є одночасно основним споживачем та фундаментом розвитку інтелектуально-знаннєвої національної й світової економіки. Незважаючи на тенденцію до зменшення частки промислової продукції у ВВП більшості розвинених країн, важливість промисловості визначається тим, що її вплив на розвиток усіх секторів економіки, зокрема сільськогосподарського виробництва, усіх видів транспорту, телекомунікацій, науки та освіти, сфери послуг тощо найістотніший.

Основними викликами, які притаманні сучасному розвитку промислових підприємств України, низка дослідників та практиків у сфері економіки і менеджменту, серед яких Андрійчук, Флейчук та Мокій ред., 2012; Герасимчук, 2015; Дейнеко та Завгородня, 2012; Собкевич та ін., 2014, вважають: переважання сировинної складової у виробництві та експорті; експлуатацію застарілих екологонебезпечних і ресурсомістких засобів виробництва; високу експортну орієнтацію базових бюджетотвірних секторів промисловості; використання дешевої низькокваліфікованої праці; значне переважання в структурі капітальних інвестицій власних коштів підприємств; «консервування» структурних диспропорцій; відсутність трансферу інвестиційних ресурсів у прогресивні види промислової діяльності; відставання у впровадженні нововведень для підтримання конкурентоспроможності через орієнтацію на максимізацію поточних прибутків; реалізацію інвестиційних стратегій зарубіжних інвесторів, які можуть не відповідати національним інтересам країни; складні ринкові умови; волатильність цін; геополітичну нестабільність, російську окупацію та агресію; зростання витрат; зниження якості; загальну відсутність фінансування тощо.

Мета та завдання статті

Метою дослідження було проаналізувати основні тенденції та деталізувати проблематику розвитку промислових підприємств України. Завдання статті – обґрунтувати основні пріоритети структурних змін розвитку промислових підприємств, їх інтелектуально-інноваційного розвитку, його інвестиційного забезпечення, а також засад формування урядової економічної політики стосовно піднесення національної промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження

Господарська діяльність промислових підприємств загалом і їхня інвестиційно-інноваційна активність зокрема залежать від низки зовнішніх передумов – ринкової кон'юнктури, податкової системи, законодавства щодо стимулювання і фінансового забезпечення інвестиційної діяльності, регулювання інноваційної діяльності, які передбачені Господарським кодексом України, законами України «Про інвестиційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні».

Результати проведеного дослідження, а також думки наукового та експертного середовищ (Андрійчук, Флейчук та Мокій ред., 2012; Коваленко, 2012; Купчак, 2009; Мамочка, 2012; Сіренко, 2012; Сливінська, 2012; Собкевич та ін., 2014), підтверджують, що для промислових підприємств різних галузей ключовими проблемами, які перешкоджають їх ефективному розвитку, є такі: 1) для металургійної промисловості – технічна та технологічна відсталість, висока енерго- та ресурсомісткість виробництва металопродукції; низькі екологічні характеристики металургійного виробництва в Україні; нерозвиненість внутрішньогалузевої та міжгалузевої кооперації; 2) у хімічній та нафтохімічній промисловості – монополізація підгалузі основної хімії; висока ресурсо- та енергоємність більшості виробництв галузі; недосконалість й подекуди відсутність технологій глибокого перероблення сировини; недостатня ємність внутрішнього ринку для споживання продукції більшості галузей хімічного комплексу; 3) у сфері машинобудування – недостатнє використання потенціалу вітчизняного виробництва інвестиційної продукції машинобудування для потреб внутрішнього ринку; недостатнє інвестування підтримки та розвитку кадрового потенціалу машинобудування; неспроможність багатьох підприємств машинобудування України виконувати вимоги технічних регламентів, розроблених на основі відповідних директив ЄС; низький рівень концентрації виробництва, насамперед у наукомістких галузях великих організаційних структур; нерозвиненість великих комплексних центрів машинобудування з повним циклом робіт: дослідних, дослідно-конструкторських, випробувальних, інноваційних, виробничих, супровід машин і систем машин в експлуатації, їх ремонту тощо; погіршення вікової структури працівників галузі; неефективне виконання окремих цільових програм розвитку машинобудування, недостатність обсягів їх фінансування з держбюджету; відсутність платоспроможного попиту на інноваційну продукцію машинобудування; 4) у харчовій промисловості –

низька ефективність використання механізмів державної підтримки інвестування галузі; низький рівень інтеграції підприємств у ланцюгах доданої вартості, відсутність необхідної інфраструктури для розвитку інтеграційних процесів; повільне впровадження міжнародних стандартів управління якістю та безпечністю харчової продукції на підприємствах галузі; 5) у легкій промисловості – ускладненість доступу підприємств до виробничих ресурсів; високі інвестиційні ризики, пов'язані з проблемами реалізації продукції на внутрішньому ринку; відсутність налагоджених зв'язків виробництва з ринками збуту; часті випадки дискримінації національних виробників у роздрібних мережах; недостатність інвестиційної політики підтримки маркетингової діяльності підприємств щодо просування товарів вітчизняного виробництва на внутрішньому ринку; використання технологічно застарілого обладнання; різке скорочення сировинної бази; брак кваліфікованої робочої сили, низький рівень заробітної плати працівників галузі; надмірна орієнтація підприємств на роботу із давальницькою сировиною.

Охарактеризовані вище тенденції розвитку промислових підприємств України підтверджуються параметрами, наведеними в табл. 1. Так кількість промислових підприємств зменшилася у 2017 році у зіставленні із 2010 роком на 11,5 %, (з них великих на 39,5%, середніх – на 22,9 %), середньооблікова кількість штатних працівників за аналізований період зменшилася на 33,4 %, рівень промислової продукції в загальному обсязі випуску економіки України зменшився на 16,5 %. Водночас середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника, розрахована у євро за середньорічним курсом НБУ (зважаючи на значну девальвацію гривні) зросла у 2017 році у зіставленні із 2010 роком лише на 3,8 %.

Структуру національної промисловості за ознакою обсягу реалізованої промислової продукції за видами діяльності наведено в табл. 2.

Як свідчать показники структури, у 2011–2017 рр. різко зменшувалася питома вага машинобудування із 10,0 % до 6,4 %, зокрема виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів із 4,9 % до 2,4 % та виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції із 0,9 % до 0,5 %, а також виробництво хімічних речовин і хімічної продукції із 4,3 % до 2,5 %. Натомість найбільше зростала питома вага виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів із 16,7 % до 21,0 % та виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність із 2,4 % до 3,2 %. Водночас вкрай низька частка текстильного виробництва, виробництва одягу, виробів зі шкіри та інших матеріалів (0,7–1,0 %), а також виробництва машин і устаткування (2,9 – 2,3 %), що свідчить про імпортозалежність внутрішнього ринку.

З огляду на зазначену проблематику та тренди розвитку українських промислових підприємств, а також узагальнюючи думки дослідників, експертів та практиків (Герасимчук, 2015; Дейнеко та Завгородня, 2012; Андрійчук, Флейчук та Мокій ред., 2012; Ситник, 2017; Собкевич та ін., 2014; McKinsey Quarterly, 2014), основними напрямками державної економічної політики, пріоритетами структурних змін, їх інтелектуально-інноваційного розвитку та його інвестиційного забезпечення варто вважати такі:

1. Макроекономічне регулювання, сприятлива та стабільна бюджетна, податкова та фінансово-банківська система.

1.1. Забезпечити стійкість національної грошової системи через приборкання високої інфляції та недопущення надмірної девальвації валютного курсу гривні (антиінфляційна політика (утримання інфляції на рівні 5-7 % річних у короткостроковій та 2-3 % в довгостроковій перспективі); стабілізація валютного курсу гривні (утримання річних коливань +/- 3-5 %), поступова ревальвація курсу гривні у середньостроковій перспективі).

1.2. Модернізувати банківсько-кредитну систему України: від лихварства – до сприяння економічному зростанню (посилити роль державних банків у структурі банківського капіталу країни (не менше як 1/3 банківських активів); обмежити загальнодоступне кредитне і санаційне рефінансування банків з боку НБУ, зокрема банків з іноземним капіталом, а відповідальність за збитковість (банкрутство) чи неплатоспроможність (ліквідність) банків покласти на їх власників; мінімізувати відсоткові ставки комерційних банків через прив'язку їх маржі до рівня інфляції та обґрунтованої облікової ставки НБУ, нарощувати обсяги банківських кредитних ресурсів, припинити надмірну грошову емісію та запровадити її щорічне лімітування при купівлі Національним банком валюти на внутрішньому ринку).

1.3. Внести законодавчі зміни до Податкового Кодексу України з метою стимулювання розвитку підприємництва (зокрема, виробничого) із соціально справедливою системою оподаткування (зменшити фіскальний тиск держави на всіх продуцентів національного продукту, зокрема мале та середнє підприємництво, запровадити прогресивну шкалу оподаткування для підприємств за принципом: «малий бізнес – малі податки, великий бізнес – великі податки»; впровадити розподілений податок на прибуток підприємств, згідно з яким частина прибутку, що скеровується підприємствами на реінвестування в інновації, новітні технології та модернізацію операційної діяльності, не оподатковується. Решту прибутку підприємств із фінансовим результатом (прибутком) до

оподаткування: менше 20 млн грн оподатковується за ставкою 10 %; від 20 до 50 млн грн – за ставкою 18 %; від 50 до 100 млн грн – за ставкою 25 %; більш ніж 100 млн грн – за ставкою 30 %).

Таблиця 1. Основні показники, які характеризують функціонування промислових підприємств України

Показники	РОКИ								Зміна 2017 р. до 2010 р. (+/-), у %
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Кількість підприємств, од.	47827	47479	43356	49130	42187	42564	38555	42333	- 11,5
з них: великі	347	407	410	382	289	233	208	210	- 39,5
середні	6107	5998	5802	5569	4791	4691	4652	4707	- 22,9
малі	41373	41074	37144	43179	37107	37640	33695	37416	- 9,6
Індекси промислової продукції, % до попереднього року	111,2	108,0	99,5	95,7	89,9	87,0	102,8	100,4	- 9,7
Індекси цін виробників промислової продукції, % до попереднього року	118,7	119,0	103,7	99,9	117,1	136,0	120,5	126,4	+ 6,5
Середньооблікова кількість штатних працівників, тис. осіб	2842	2828	2804	2673	2297	2040	1960	1893	- 33,4
Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника, грн.	2580	3107	3478	3763	3988	4789	5902	7631	+ 195,8
Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника, євро за середньорічним курсом НБУ	245,0	280,2	338,6	354,6	253,8	197,7	208,6	254,4	+ 3,8
Рентабельність операційної діяльності, %	3,6	4,7	3,4	3,0	1,6	0,9	4,2	6,6	+ 83,3
Рівень промислової продукції в загальному обсязі випуску економіки України, %	43,5	43,3	41,2	38,3	38,9	35,4	36,0	36,3	- 16,5
Валова додана вартість промисловості в загальному обсязі валової доданої вартості економіки України, %	27,6	25,2	24,8	22,7	23,5	23,6	24,8	20,7	- 25,0
Споживання електроенергії промисловими підприємствами, %	50,4	74,8	74,6	74,0	73,1	74,0	-	-	-
Капітальні інвестиції у промисловості, %	34,2	34,3	35,2	39,4	39,3	32,1	32,7	32,0	- 6,4
Індекс капітальних інвестицій, % до попереднього року	90,5	125,5	107,5	100,3	74,3	80,1	118,7	123,4	+ 36,3
Ступінь зношення основних засобів, %	63,8	56,8	57,3	56,9	60,3	76,9	-	-	-
Кількість п-ств, що здійснювали інноваційну діяльність, од.	1462	1679	1758	1715	1609	824	834	759	- 48,1
Кількість п-ств, що займались інноваційною діяльністю у % до загальної кількості пром. п-ств	13,8	16,2	17,4	16,8	16,1	17,3	18,8	16,2	+ 17,4
Кількість промислових під-ств, що впроваджували інновації, од.	1217	1327	1371	1312	1208	723	735	672	- 44,8
Кількість промислових під-ств, що впроваджували інновації у % до їх загальної кількості	11,5	12,8	13,6	12,9	12,1	15,2	16,6	14,3	+ 24,3

*Сформовано автором на підставі джерел Державної служби статистики України (Статистичний збірник «Промисловість України» у 2007–2015 рр., 2017).

Таблиця 2. Структура обсягу реалізованої промислової продукції за видами діяльності, %

	Роки						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Промисловість	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	11,0	10,5	11,4	10,8	10,8	11,1	12,4
Переробна промисловість	65,2	63,5	61,8	63,3	64,1	60,8	62,1
Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	16,7	18,2	19,3	21,2	22,4	21,4	21,0
Текстильне виробництво, одягу, шкіри та інших матеріалів	0,7	0,7	0,7	0,8	1,0	0,9	1,0
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	2,4	2,4	2,7	3,1	3,4	3,4	3,2
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	5,8	4,5	3,6	3,3	3,4	3,2	3,9
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	4,3	4,3	3,8	3,5	3,8	2,8	2,5
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	0,7	0,7	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої мінеральної продукції	4,3	4,3	4,4	4,5	4,8	5,0	5,1
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	18,2	16,0	15,4	16,6	15,7	14,8	15,6
Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	10,0	10,2	8,7	7,1	6,5	6,1	6,4
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	0,9	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,5
виробництво електричного обладнання	1,3	1,6	1,6	1,5	1,3	1,2	1,2
виробництво машин і обладнання, що не входять до інших груп	2,9	2,7	2,7	2,3	2,4	2,3	2,3
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	4,9	5,3	3,8	2,7	2,3	2,0	2,4
Виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин й обладнання	2,1	2,2	2,3	2,2	2,0	2,0	2,2
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	22,1	24,5	25,3	24,6	23,9	26,7	24,5
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,7	1,5	1,5	1,3	1,2	1,1	1,0

**Сформовано на підставі джерел Державної служби статистики України (Статистичний збірник «Промисловість України» у 2007–2015 рр., 2017 р.).*

2. Ліквідація кланово-олігархічної моделі економіки та демонополізація промисловості.

2.1. Ліквідувати приватні монополії та олігархічні вертикально / горизонтально інтегровані холдинги, оптимізувати структуру (деконцентрація / дроблення / злиття / поглинання) державних монополій та забезпечити їх публічність і підконтрольність територіальним громадам. Стимулювати високий рівень конкуренції на внутрішньому ринку.

2.2. Удосконалити законодавство у сфері приватизації державного та комунального майна з передбаченням механізму його націоналізації.

2.3. Націоналізувати підприємства, які, будучи державними стратегічними підприємствами (монополіями), були приватизовані тіншовим способом за спеціальними умовами під провладних

олігархів у період 1996-2013 рр. Перевірити законність приватизації решти великих підприємств (де середньооблікова чисельність працівників перевищувала тисячу осіб у рік або обсяг валового доходу від реалізації продукції в рік перевищував сто мільйонів гривень). Повернути такі незаконно приватизовані об'єкти у державну власність або зобов'язати власників сплатити різницю між вартістю, яка надійшла від такої приватизації до держбюджету, та їх справедливою (ринковою) вартістю протягом бюджетного року.

2.4. Відмінити всі корупційні та лобістські преференції у чинному законодавстві й урядових рішеннях для олігархів та контрольованих ними підприємств, а також підприємств-монополістів щодо використання бюджетних коштів, цільових фондів, державних гарантій, міжнародних кредитних ліній, оподаткування, митних / немитних бар'єрів, тарифів на перевезення, банківсько-кредитного обслуговування.

2.5. Заборонити монопольне зловживання цінами і тарифами, запровадити публічну (електронну) звітність перед територіальними громадами підприємств – природних монополій щодо їх фактичних витрат, умов оплати праці менеджменту, укладених контрактів, а також інвестиційної політики, обґрунтування цін і тарифів на товари, роботи, послуги та їх обов'язкове затвердження на сесіях обласних рад.

2.6. Демонілізувати суспільний капітал та сприяти його реструктуризації (оновленню).

3. Інноваційно-технологічна та структурна модернізація національної промисловості та капіталу.

3.1. Сприяти через законодавчі акти, урядові програми, бюджетно-податкові та фінансово-кредитні механізми розвитку новітніх технологій з метою динамічного зниження енергомісткості і ресурсомісткості промислових підприємств та всієї національної економіки, а також максимізувати сприяння тим підприємствам, що відповідають п'ятому-сьомому технологічним укладам (комп'ютерні та телекомунікаційні технології (5 тех. уклад), нанотехнології (6 тех. уклад), когнітивні технології (7 тех. уклад)).

3.2. Стимулювати через жорстке законодавче регулювання та податкові механізми поширення екологічно чистих, енерго- та ресурсозберігальних технологій та технологій, що дбають про людське життя та здоров'я.

3.3. Забезпечити пріоритетне бюджетне інвестування в сучасні інформаційні та військові технології, які сприяють зростанню рівня особистої та національної безпеки (високотехнологічне озброєння та техніка, військові та транспортні кораблі, аерокосмічне обладнання).

3.4. Законодавчо стимулювати до збільшення кількості виробництв глибокої переробки із високою питомою вагою доданої вартості, сприяти конкурентоспроможності національних виробників на внутрішньому і світовому ринках.

3.5. Стимулювати закупівлю підприємствами інвестиційних товарів, запровадити прискорену амортизацію капіталу, пільгове кредитування на публічній конкурсній основі інноваційних інфраструктурних підприємницьких проектів.

3.6. Сприяти створенню нових та модернізації низькотехнологічних виробництв мікроелектроніки, точного приладо-, і машинобудування, підприємств металургійної, легкої та харчової промисловості.

3.7. Створити податково-інвестиційні передумови для інтелектуально-місткого нематеріального виробництва (інжиніринг, промисловий дизайн).

4. Інтелектуалізація економіки, науково-технічний поступ, залучення інвестицій – шлях до динамічного і довготривалого зростання національної економіки.

4.1. Всебічно стимулювати зростання інтелектуального капіталу та інтелектуальної власності національної економіки, промислових підприємств, організацій, установ.

4.2. Забезпечити обсяг видатків із Державного бюджету України на наукові дослідження і розробки на рівні 0,8-1,1 % від ВВП, а також стимулювати підприємницький, приватний неприбутковий сектори та сектори вищої освіти і державний до їх загального фінансування наукових досліджень на рівні 2-2,5 % від ВВП України.

4.3. Сприяти приросту науково-технологічного та інформаційно-інноваційного потенціалу промислових підприємств, їх науково-дослідній діяльності.

4.4. Законодавчо сприяти внутрішнім реінвестиціям і зростанню чистих інвестицій з закордону (зокрема, з обсягу грошових переказів українців в Україну), розробленню стратегічних програм державного інвестування.

4.5. Стимулювати експорт української продукції поглибленої переробки, високотехнологічних товарів і послуг через фінансово-кредитні, митні, торгово-представницькі та інші механізми. Переорієнтувати сировинний та низькотехнологічний експорт на поглиблену переробку на внутрішньому ринку. Сприяти імпортозаміщенню.

4.6. Сприяти особистісному інтелектуальному зростанню українців як запоруці довготривалого зростання національної економіки.

4.7. Розбудова інституційного середовища розвитку інтелектуально-знаннєвої та інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств, вдосконалення законодавчої бази у сфері залучення інвестицій та трансферу знань і технологій.

5. Розвиток внутрішнього ринку, сприяння створенню нових підприємств та приросту робочих місць.

5.1. Зміцнити фінансову компоненту соціально-економічної системи держави через розбудову платоспроможного внутрішнього ринку. Основним пріоритетом економічної політики має бути зміцнення фінансових основ суб'єктів господарювання та домашніх господарств.

5.2. Захищати національний ринок промислової продукції тарифними та нетарифними інструментами, збільшувати його місткість за рахунок зростання попиту підприємств та домогосподарств, сприяти розбудові системи гуртової торгівлі та торговельної інфраструктури як ключового напрямку відновлення економічного відтворення українських підприємств.

5.3. Забезпечити перехід до розроблення «бюджету розвитку», на основі програми державних інвестицій і закупівель з метою спрямування векторів структурної перебудови економіки та підвищення її міжнародної конкурентоспроможності.

5.4. Відновити на нових засадах індикативне середньострокове стратегічне планування економічного розвитку, зміст якого полягає в реалізації стратегічних завдань політики економічної трансформації, визначених відповідно до національних інтересів України, орієнтирів та критеріїв економічної безпеки країни.

5.5. Сформувати ефективну, прозору й зручну в адмініструванні регуляцію економічних процесів у тих сферах, де вона необхідна, а також умови здорової конкуренції на ринках, прибравши штучні бар'єри.

5.6. Заохочувати громадян до творчого і вільного підприємництва, нагромадження власності, створення малих і середніх підприємств. Упровадити механізм циклічно-цільового підходу до фінансового стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні, який передбачає, що фінансово-кредитне сприяння з боку уряду та місцевого самоврядування має бути обґрунтовано за: чіткими часовими параметрами (перехідні періоди життєвого циклу розвитку малих підприємств); напрямом стимулювання; рівнем державного управління; метою, джерелом, терміном та обсягом фінансування.

5.7. Ухвалити Закон про стратегічні підприємства та стратегічні сектори економіки. Заборонити приватизацію підприємств, які є стратегічними і визначальними для забезпечення найважливіших функцій держави у сфері обороноздатності, збереження економічного суверенітету країни, а також безальтернативних природних монополій, від нормального функціонування яких безпосередньо залежить життя, здоров'я і безпека громадян та розвиток малого і середнього підприємництва (енергорозподільчі мережі, енергогенерувальні потужності і тепломережі).

Висновки та перспективи подальших розвідок

Незважаючи на те, чи працюють промислові підприємства в умовах стагнації галузей, чи в умовах зростання ринків, перед їх менеджментом поставлено завдання нарощувати виробництво інтелектомісткої продукції з меншими витратами, впроваджувати структурно-організаційні та кадрово-функційні зміни й адаптуватися до мінливих умов ринку, формувати довгострокові бізнес-завдання, дотримуватися всіх законодавчих і нормативних вимог, примножувати конкурентні переваги, щоб залишатися життєздатними в майбутньому. Водночас завданням державної економічної політики стосовно розвитку української промисловості є формування чітких і зрозумілих національних інтересів, обґрунтування та впровадження державних програм для досягнення ефективних структурних змін у промисловості, інтелектуально-інноваційного розвитку підприємств, їх інвестиційного забезпечення й зростання капіталізації, досягнення лідерських позицій на внутрішньому ринку. Адже виробництво, промисловість і розвиток – це синоніми для економічно успішної держави.

Список літератури

1. Герасимчук В. Г. Роль держави в забезпеченні конкурентоспроможності промислового виробництва в умовах трансформації світової економіки. Ринково-орієнтоване управління інноваційним розвитком. Харків: ТОВ «Діса плюс», 2015.
2. Дейнеко Л. В., Завгородня М. Ю. Розвиток внутрішнього ринку легкої промисловості: проблеми та можливості. *Український соціум*. 2012. № 1 (40). С. 87.
3. Інвестиційна безпека перехідних економік в умовах глобальної інтеграції: теоретико-методологічні підстави та прикладні аспекти. За ред. В. Андрійчука, М. Флейчук та А. Мокія. Донецьк: НАН України, Ін-т економіки промисловості, 2012.
4. Коваленко К. С. Шляхи вирішення проблеми конкурентоспроможності вітчизняних підприємств харчових продуктів на міжнародному ринку. *Інноваційна економіка*. 2012. № 7. С. 118-121.

5. Купчак П. М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів. Л.В. Дейнеко, ред. Київ: Рада по вивч. прод. сил України НАН України, 2009.
6. Мамочка А. Ю. Інноваційний розвиток харчової промисловості в Україні. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2012. № 1. С. 216-220.
7. Ситник Й. С. Інтелектуалізація систем менеджменту підприємств: концепція, системний моніторинг та моделювання. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017.
8. Сіренко К. Ю. Перспективи розвитку інноваційної діяльності легкої промисловості України. *Інноваційна економіка*. 2012. № 9. С. 60-67.
9. Сливінська О. Б. Механізм державного інвестування інноваційної діяльності: зарубіжний досвід. *Інноваційна економіка*. 2012. № 10. С. 57-60.
10. Собкевич О. В., Шевченко А. В., Сухоруков А. І., Белашов Є. В. Пріоритети інвестиційного забезпечення структурних реформ у промисловості України. Київ: НІСД, 2014.
11. Статистичний збірник «Промисловість України» у 2007–2015 роках. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
12. McKinsey Quarterly. *Shaping the Future of Manufacturing*. 2014. № 1. p. 33.

References

1. Herasymchuk, V. H. (2015). *Rol derzhavy v zabezpechenni konkurentospromozhnosti promyslovoho vyrobnytstva v umovakh transformatsiyi svitovoyi ekonomiky*. Rynkovo-oriyentovane upravlinnya innovatsiynym rozvytkom. Kharkiv: TOV «Disa plus». [in Ukrainian].
2. Deyneko, L. V., Zavorodnya, M. Yu. (2012). Rozvytok vnutrishnoho rynku lehkoyi promyslovosti: problemy ta mozhlyvosti. *Ukrayinsky sotsium*, 1(40), 87. [in Ukrainian].
3. *Investytsiyna bezpeka perekhidnykh ekonomik v umovakh hlobalnoyi intehtatsiyi: teoretyko-metodolohichni pidstavy ta prykladni aspekty*. (2012). Za red. V. Andriy chuka, M. Fleychuk ta A. Mokiya. Donetsk: NAN Ukrayiny, In-t ekonomiky promyslovrsti. [in Ukrainian].
4. Kovalenko, K. S. (2012). Shlyakhy vyrishennya problemy konkurentospromozhnosti vitchyznyanykh pidpryyemstv kharchovykh produktiv na mizhnarodnomu rynku. *Innovatsiyna ekonomika*, 7, 118-121. [in Ukrainian].
5. Kupchak, P. M. (2009). *Kharchova promyslovist Ukrayiny v umovakh aktyvizatsiyi intehtatsiynykh ta hlobalizatsiynykh protsesiv*. L.V. Deyneko, red. Kyiv: Rada po vyvch. prod. syl Ukrayiny NAN Ukrayiny. [in Ukrainian].
6. Mamochka, A.Yu. (2012). Innovatsiynyy rozvytok kharchovoyi promyslovosti v Ukrayini. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu*, 1, 216-220. [in Ukrainian].
7. Sytnyk, Y. S. (2017). *Intelektualizatsiya system menedzhmentu pidpryyemstv: kontseptsiya, systemnyy monitorynh ta modelyuvannya*. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoyi politekhniki. [in Ukrainian].
8. Sirenko, K. Yu. (2012). Perspektyvy rozvytku innovatsiynoyi diyalnosti lehkoyi promyslovosti Ukrayiny. *Innovatsiyna ekonomika*, 9, 60-67. [in Ukrainian].
9. Slyvinska, O. B. (2012). Mekhanizm derzhavnogo investuvannya innovatsiynoyi diyalnosti: zarubizhnyy dosvid. *Innovatsiyna ekonomika*, 10, 57-60. [in Ukrainian].
10. Sobkevych, O. V., Shevchenko, A. V., Sukhorukov, A. I. ta Byelashov, Ye. V. (2014). *Priorytety investytsiynoho zabezpechennya strukturnykh reform u promyslovosti Ukrayiny*. Kyiv: NISD. [in Ukrainian].
11. *Statystychnyy zbirnyk «Promyslovist Ukrayiny» u 2007–2015 rokakh*. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny. [online]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian].
12. McKinsey Quarterly. (2014). *Shaping the Future of Manufacturing*. 1, 33. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції – 03.10.2018 р., прийнята до друку – 16.10.2018 р.